

Herbert J. Gans

A szegénység felszámolásának programja helyett: háború a szegények ellen

Míg a liberálisok sokat beszélnek a szegénység elleni háború újakezdéséről, a választott tisztségviselők valami egészen mást csinálnak: háborút folytatnak a szegények ellen. Még a május elején Los Angelesben lezajlott zavargások sem szakították félbe ezt a háborút, talán azért, mert a tiltakozás, a fosztogatás és a pusztítás keverékei voltak.

A szegények elleni háborút a hazai gazdaság és a világgazdaság drámai változásai indították el, amelyek egyre több szakképzetlen és betanított munkást tettek fölöslegessé a munkaerőpiacon. A magánvállalkozások aktívan részt vettek a folyamatban azzal, hogy külföldre helyezték át a munkahelyeket, s hogy fogyóeszközként kezelték a munkásokat. Az USA-kormány is megtette a magáét, amikor egyre inkább a középosztályra korlátozta a jóléti állam biztonsági hálójának hatását. Elenyésznek a hatékony munkahelyteremtő rendszerek, a lakásprogramok, a szegényeket – és részben a dolgozó osztályokat – segítő képzési és szociális szolgálatok. Aki ma elszegényedik, nehezebben kapaszkodik ki a szegénységből, mint valaha. Annak ellenére, hogy a közvéleménykutatások szerint az emberekben megvan a szándék a szegények megsegítésére, más, rejtettebb attitűdök olyan politikai légkört teremtetek, amely lehetővé teszi, hogy háborút folytassanak a szegények ellen. A politikusok egymással versengve próbálnak az újságok címlapjára kerülni a szegények megbüntetésére vonatkozó újabb és újabb ötleteikkel. Választóik közül túl sokan gondolják úgy, hogy a szegények gazemberek, akik helytelenül viselkednek, mert nem fogadják el a középosztály vagy a többség erkölcsi értékrendjét. A bűnösnek ítélteteket „segítségre méltatlan szegények”-ként bélyegzik meg – vagy a mai szóhasználattal élve: alsó osztálybeliekként –, akik nem érdemlik meg, hogy a szegénységtől megmeneküljenek.

Igaz, hogy valóban vannak olyan szegények, akik bűnösök, mert erkölcstelenül viselkednek, gyilkosok, utcai bűnözők, kábítószer-kereskedők vagy gyermekeket bántalmaznak.

Azután vannak szegények, akik helyzetük miatt dühösek, s ez olyan nihilizmusban mutatkozik meg, amelyet nem lehet politikai tiltakozásnak tekinteni. Ezzel együtt azonban azoknak az embereknek a többsége, akiket „méltatlannak” bélyegeznek, egyszerűen szegény. Szegény, mert különböző okok

miatt nem képes arra, hogy a többség viselkedési normái szerint éljen, úgy, hogy például ne legyen már serdülőkorában gyermeke, ellenben legyen állása, és azt tartsa is meg, továbbá biztosítsa jólétét magának. A szegénység önmagában még nem teszi erkölctelenné őket. Az, hogy a szegény serdülőknek nincs állásuk, nem jelenti azt, hogy lusták lennének. A gettóból magukkal hozott szenvtelenségük elriaszthatja a munkaadókat, de ez nem jelenti azt, hogy ne akarnának dolgozni. Az alsó osztályról szóló koncepció mégis egy kalap alá veszi őket a bűnözőkkel vagy erőszaktevőkkel.

Miért fogadnak el az amerikaiak ennyi hazugságot a szegényekről, és miért nem akarják továbbra sem elfogadni a kézenfekvő igazságot? Nyilvánvalóan azért, mert a szegények egy része félelmet vagy haragot kelt azokban, akik jobban élnek. Ezenkívül a szegények villámhárítóként vagy bűnbakként is szolgálnak a jólétben élők egyes problémái esetében. Az utcai bűnözők joggal váltanak ki aggodalmakat a személyi biztonsággal kapcsolatban, de az ártatlannak tekinthető szegényekkel együtt széles körű elégedetlenséget is keltenek a kormánnyal szemben, amely nem képes megoldani a tipikus városi és egyéb problémákat.

A fehérek körében ez párosul a feketéktől és a „spanyolajkúaktól”, vagy a legújabb bevándorlóktól való félelemmel. Ez ugyanaz a régi félelem az idegentől vagy az újonnan érkezettől, amit saját őseik is átélhettek a folyamatos, újkori bevándorlások során Amerikában. (Kevesen emlékeznek arra, hogy a huszadik század elején az akkor érkezett „hébereket” néha „bűnöző fajnak” tekintették, akárcsak korábban, a 19. században az íreket.)

A szociális juttatásban részesülőkkel szembeni mai ellenségesség egy nagyon finom, de sokat eláruló jelzése a szerencsésebbek félelmeinek. Ez a félelem azt a történelmi hiedelmet tükrözi, amely szerint azok, akik nem képesek gazdasági értelemben az önfenntartásra, kárt okozhatnak a gazdaságnak – bár a tényleges szociális jóléti kiadások mindig is alacsonyak voltak. Sokan vélekednek úgy, hogy a szociális juttatásban részesülők a semmiért kapnak valamit – ezt gyakran olyan emberek mondják, akiket nem nagyon keserítenek el a korrupt kormányzati vagy választott hivatalnokok, akik nagy összegeket kapnak semmiért vagy nagyon alacsony teljesítményért.

A szociális juttatásban részesülők valószínűleg dühöt váltanak ki azokból, akik a saját gazdasági biztonságuk miatt aggódnak, különösen a romló gazdasági viszonyok között. Úgy tekintenek rájuk, mint akik könnyű életet élnek, miközben mindenki más keményebben dolgozik, mint valaha – ezért könnyen válnak bűnbakokká, ami viszont nem történhet meg a sikeres emberekkel, akiknek gyakran még könnyebb az életük.

A szegény leányanyákkal, és különösen a serdülőkkel kapcsolatos aggodalmak a felnőttek azon félelmeit fejezik ki, amelyeket a serdülő lányok körében általánosan magas szexuális aktivitás és a terhesség állandó veszélye vált ki. Az „érdemtelen szegények”-elmélet ráadásul a többségi erkölcsi normák hanyatlásának jelképévé vált, s ez különösen az amerikai társadalomban hagyományosnak tekintett normákat érinti.

Furcsa módon ugyanakkor az „érdemtelen szegények” esetleg arra kényszerülhetnek, hogy éppen a jóléti szolgáltatások helyett fenntartsák ezeknek a normáknak egynémelyikét. Ennek jegyében kapnak még mindig a szegény-

negyedek hajléktalanjai vacsorát és szállást, ha végigülnek egy misét. A misszionáriusok ebben az esetben világiak: szociális munkások és bürokráták. Az alapvető erkölcsi elvárások azonban ugyanazok, beleértve azt a követelményt is, hogy a szegények tartsák magukat azokhoz az értékekhez, amelyeket a gazdaságilag fölöttük állók hirdetnek, de amelyeket ők maguk nem mindig gyakorolnak. A szociális munkások tehát élhetnek együtt a szeretőjükkkel anélkül, hogy megházasodnának, klienseik azonban nem. A szerencsésebb osztályok tagjai általában teljesen kívül esnek az erkölcsi ítéleteken; senki sem beszél érdemtelen középosztálybeliekről vagy érdemtelen gazdagokról.

A szegények elleni háborúnak leginkább valószínűleg egy olyan munkahelyközpontú gazdasági növekedés vethetne véget, amely elfogadható munkakalkulációkat teremtene az állami és magánszférában egyaránt. Ha a szegényeknek ilyen munkájuk lesz, csaknem automatikusan méltónak és jogosultnak tekintik majd őket arra, hogy részt vegyenek egy sor más olyan programban, amely segíti őket és gyermekeiket a szegénység elkerülésében.

Az ilyen munkahelyek megteremtésének legkonstruktívabb módja egy modernizált New Deal lenne, amely helyrehozná a tönkrement infrastruktúrát, új állami eszközöket (beleértve az új adatbázisokat) teremtene, és lehetővé tenné, hogy a régiek jobban működjenek – például azzal, hogy drasztikusan csökkentenék az állami iskolákban az osztálylétszámokat. Ugyanilyen fontos a magánvállalkozások felélesztése, új helyük megtalálása a gazdaságban. A magánvállalkozások nélkül nem lesznek jól fizető munkahelyek a gyárakban, laboratóriumokban és hivatalokban – illetve nélkülük nem lesz adóbevétel, amelyből az állami programokat finanszírozni lehet. Ilyen programokra tett már javaslatot Bill Clinton, és a Kongresszusban is szóltak ilyenekről, de ezek főleg a munkásosztályhoz tartozókra vonatkoznak, akik munkanélkülivé váltak, és most kezdenek szociális juttatásokban részesülni. Végül, de nem utolsósorban a megoldáshoz arra is szükség lenne, hogy más viszony alakuljon ki a munkaképtelenek vagy munkát találni képtelenek segélyezéséhez. A legdivatosabb ötlet, hogy a segélyezetteket munkára kell fogni. A gondolat jó lehetne, ha legalább elfogadható kezdő jövedelmet biztosító állásokat lehetne találni vagy létrehozni számukra. (Ám ha az adófizetők rájönnek, hogy mennyivel olcsóbb fizetni a segélyt, mint munkahelyeket teremteni, a dolog ott végződik, ahol elkezdődött.)

Ugyancsak szükség lenne egy nem büntető jellegű, általános segélyezési programra, amely mindenkire kiterjed, aki továbbra is a munkaerő-felesleghez tartozónak bizonyul. Ha egy ilyen program átvinné azt az európai elvet, amely nem engedi, hogy a szegények jövedelmi szintje az átlagjövedelem 60–70 százaléka alá essen – az Egyesült Államokban a segélyezettek átlagosan az átlagjövedelem egyötödét kapják –, akkor a segélyezettek a társadalom integráns tagjai maradnának, akikről elvárható lenne a törekvés arra, hogy gyermekeik ne váljanak szegényekké. (Ez a megoldás csökkentené a bűnözést is.)

Ugyanakkor azonban még a minimális, hagyományos szegénységellenes programok is népszerűtlenebbek a politikában. Az 1992-es demokrata elnökjelöltek az előválasztások során kevés figyelmet szenteltek a szegényeknek,

leszámítva New Yorkot, majd pedig a Los Angeleset követő időszakot. A szegénységellenes programok jövője nem tűnik biztatóbbnak, mint korábban.

Alighanem megérett az idő arra, hogy közelebbről megvizsgáljuk, mit gondolnak a nem szegény amerikaiak a szegénységről, és hogy csökkentésük indokolatlan félelmüket és haragjukat. Abban a reményben tesszük ezt, hogy kedvezőbben viszonyulnak majd a szegénységellenes erőfeszítések felújításához.

A szegényekkel kapcsolatos ellenséges érzelmek csökkentéséhez a legfontosabb feladat a kábítószerrel és az utcai bűnözéssel szembeni hatékony fellépés lenne, bár nem kizárólag ezek okolhatók az összes negatív érzelmeért. Az egyetlen igazi megoldás bizonyára egy virágzó gazdaság lenne, amelyben minden csoport között csökkenne a feszültség; továbbá egy egalitáriusabb társadalom, amelyben többé nem szükséges, hogy a szegényekre hárítsák a feszültségeket, s a megmaradó osztálykonfliktusokat korrekt módon lehet rendezni.

Ez az ideál ma utópistább, mint valaha, mégis napirenden kell tartani. Minden, ebbe az irányba megtett lépés segít valamit. Emellett a liberálisok, a szegényekkel és szószólóikkal együtt még valami mást is tehetnének a szegénységellenes programok visszahozásáért: kezdeményezhetnék a szegények intellektuális és kulturális védelmét. Egyszerre kell küzdeni a vakbuzgóság két formája ellen: az *osztályokon* alapuló és a faji előítéletek ellen.

A vakbuzgóságellenes programok lassan és nem mindig hatékonyan működnek, de épp annyira amerikaiak, mint az almás pite. Az osztály-bigottság maga még új dolognak számít, de nem veszíthetünk semmit, ha máris kiépítjük a szegények védelmét, és a problémát feltárjuk a köztudat számára. Tíz gondolat tűnik számomra különösen fontosnak:

1. *A szegénység nem egyenlő az erkölcsi bukással.* Tagadhatatlan, hogy a szegények között vannak nemkívánatos erkölcsi jelenségek, de arra nincs bizonyíték, hogy az arányok nagyobbak lennének, mint a szerencsésebbek között. Minden gazdasági szinten lehet „csavargókat” találni. A jólétben élő gazemberek azonban kevésbé látszanak; az alkoholista kolléga elszunyókálhat az íróasztala mellett, de a szegény részegre bizonyosan a csatornában találhatunk rá. A középosztálybeli szülők, akik a legkülönfélébb módon kínozzák a gyermekeiket, évekig láthatatlanok maradhatnak, hacsak a súlyos sérülések fel nem fedik őket, ám az erőszakoskodó szegény szülők hamar felkeltik a gyermekvédelmi szolgálat munkatársainak figyelmét, s ők könnyen elveszíthetik gyermekeiket, akik nevelőotthonba kerülnek.

A bajba került középosztálybeli embereknek módjuk van arra, hogy szakemberekhez forduljanak, akik kimutatják, hogy az erkölcsi diagnózisok nem elegendőek. A gyermekét bántalmazó anyát magát is bántalmazták gyermekkorában; aki kimarad az iskolából, annak tanulási nehézségei vannak; az a fiatal, aki nem dolgozik, depresszióban szenved. A szegény emberek azonban ritkán jutnak el az ilyen szakemberekhez, és ritkán kapnak klinikai kezelést. A szegények esetében a magyarázatok általában erkölcsiek, a kezelés pedig büntető jellegű.

2. *A „méltatlanság” a szegénység következménye.* Akármit mondjanak is a szociális segélyen lévő leányanyákról, az iskolából kimaradtakról és azok-

ról, akik nem akarják elfogadni a minimálbéres, perspektívtalan állásokat, magatartásuk csaknem mindig összefügg a szegénységgel. Ez természetesen igaz sok utcai bűnöző és kábítószerárús esetében is. A középosztálybeliek végül is ritkán válnak rablókká, utcai kábítószerárúsokká vagy tizenöt éves leányanyákká.

Azok, akik maguk nem voltak szegények, nem értik, hogy mennyire összefügg magával a szegénységgel az, amit a szegények tesznek. A fiatal szegény nők gyakran azért nem akarnak összeházasodni gyermekük apjával, mert ezek az emberek nem képesek arra, hogy kenyérkeresők legyenek, s gazdasági problémáikat esetleg úgy próbálják megoldani, hogy verik a feleségüket. Bár nagy nyilvánosságot kapnak az iskolából kimaradók, nem beszélnek eleget arról, hogy milyen nyomást jelent a szegény környezet, sőt, még a munkakörnyezet is, amelyben a szomszédság nem kifejezetten az iskolában való helytállásra ösztönöz.

3. *A szegények felelőssége.* A konzervatívok, miközben gyakran hallgatnak a gazdagok felelősségéről, hangsúlyozzák a szegények felelősségét. A szegények azonban néha nem érzik szükségét annak, hogy felelősséget vállaljanak, amíg a társadalom felelősen nem kezeli őket. A felelőtlen cselekedetek dühös válaszütemek ezzel a társadalommal szemben, sőt, bizonyos hatalmat is jelentenek a társadalom felett. Akinek a felelőtlen bűnös mértéket ölt, az büntetést érdemel, aki pedig nyilvánvalóan lusta, az megérdemli, hogy elveszítse jogát a juttatásokra. De ki büntetne meg egy leányanyát, aki azért veszi igénybe a szociális segélyt, hogy olyan orvosi ellátást kapjon, amelyet egy munkahely nem tudna biztosítani? Talán nem jár el felelősségteljesen a gyermeke szempontjából? Vajon mennyire tudjuk megítélni bárkinek a felelősségét anélkül, hogy ismernénk milyen – akár felelős, akár felelőtlen – választási lehetősége volt? A szegénység gyakran azt is jelenti, hogy kevés választási lehetősége van az embernek.

4. *Rendkívül ritka, aki a szegényekért dolgozik.* Sok amerikai – köztük egy sereg közigazdász – sokáig úgy gondolta, hogy mindig több a munkahely, mint a munkás, hogy aki igazán akar, az talál magának munkát, tehát a munkanélküliek a hibásak. Ez azonban mítosz, egy a sok közül, amelyeket Ronald Reagan előszeretettel reklámozott elnöksége idején. A tények épp az ellenkezőjét bizonyítják. A szegények, különösen a feketék számára elérhető rendes állások elsőként tűntek el, amikor elkezdődött az ipartalanítás. Részen ez a magyarázata annak, hogy miért került ki a munkaerőállományból olyan sok szegény, akiket ma már nem is tartanak számon munkanélküliekként.

Azt a mítoszt, hogy a munkanélküliek nem is akarnak dolgozni, valahogy sosem hozzák összefüggésbe a növekvő számú munkás- vagy középosztálybeli munkanélkülivel. Persze, ők még nem elég szegények ahhoz, hogy méltatlannak tartsák őket.

5. *A feketékkel kapcsolatos problémák s a feketék magatartása inkább a szegénységgel függ össze, mint a faji hovatartozással.* Mivel a fekete bűnözők, iskolából kimaradtak, egyszülős családok vagy leányanyák számaránya magasabb, mint a fehéreké, a feketéknek egyre gyakrabban kell azzal a felháborító megaláztatással szembesülniük, hogy genetikailag vagy kulturálisan

nemkívánatosnak minősítik őket. Az, hogy a feketék között csaknem minden szociális probléma nagyobb arányban jelentkezik, a tények tanúsága szerint a szegénység következménye – beleértve a megkülönböztetés okozta szegénységet is. Ha a fehér szegényeket hasonlítjuk össze a fekete szegényekkel, a szociális problémákkal küszködők nem nagyon különböznek, bár a feketék közötti arányuk még mindig magasabb. De még ezt a különbséget is a jövedelmi aránytalanság számlájára lehet írni. A fekete szegénység minden szempontból és minden mutató szerint mindig is rosszabb volt, amióta csak rabszolgaként idehozták őket.

6. *A feketéket nem szabad úgy kezelni, mint a közelmúltban bevándoroltakat.* A fekete munkakeresők számára további terhet jelent az is, hogy a munkaadók és a közvélemény egyaránt azt várja tőlük, hogy a közelmúltban bevándoroltakkal versenyezzenek a munkahelyekért. Ez az elvárás arra ösztönzi az egyébként nemzedékek óta Amerikában élőket, hogy elfogadják a minimum alatti béreket, a hosszabb munkaidőt, a rossz munkakörülményeket és a megfélemlítést, ami sok bevándorló sorsa. A munkaadók valójában azért részesítik előnyben a bevándorlókat, mert könnyebben kiszármányolhatók, és engedelmesebbek, mint az amerikaiak. És ami még rosszabb: a feketéket gyakran vádolják azzal, hogy hiányzik belőlük a „bevándorlók munkaerkölcsé”.

7. *Le kell leplezni a méltatlanság metaforáit.* A társadalom „szókovácsai” – az akadémikusok, az újságírók és a bölcsek – szeretnek olyan divatos jelszavakra lelni, közönségük pedig szereti ezeket hallani, amelyek a szegények erkölcsi hibáit karikírozzák. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ezeket a kifejezéseket a szerencsések találták ki. *Nemcsak meghatározható alsó osztály nem létezik, a társadalom „alatti” osztály gondolata is társadalmi képtelenség.* A jóléti szolgáltatásoktól függők nagyrészt azért vannak ebben helyzetben, mert a gazdaság munkaerőfeleslegnek nevezte ki őket, és mert olyan politikusokra és hivatalnokokra kell számítaniuk, akik meghatározhatják, jogosultak-e vagy sem szociális juttatásra.

Az ilyen metaforákat sosem alkalmazzák a gazdagabbakra. Nincsenek megrögzött milliomosok, és a bajba került középosztálybelieket sosem fogják középosztályalattiaknak nevezni. Azokat a nőket, akik úgy döntenek, hogy pénzügyileg a férjüktől függenek, nem tekintik házasársfüggőnek, és azokat a professzorokat, akiknek az egyetemi kurátoroktól függ a jövedelmük, nem tekintik hűbéri viszonyban levőeknek.

8. *Az osztály-sztereotípiák veszélyei.* Az „alsó osztály” és a méltatlan szegényekre vonatkozó egyéb kifejezések olyan osztálysztereotípiák, amelyek erősítik az osztálymegkülönböztetést, éppen úgy, ahogy a faji sztereotípiák erősítik a faji megkülönböztetést. Az osztály- és a faji sztereotípiák közötti sok hasonlóság még feltárára vár.

A sztereotípiák néha mindennapos címkékké válnak, amelyek annyira maguktól értetődőek, hogy önbeteljesítő jóslatokká lesznek, s azután különösen nagy pusztítást végeznek a sebezhetőbb szegények között. A szegény, egy szülőcs családból származó fiúkat például gyakrabban büntetik keményebben kisebb vétségekért, egyszerűen amiatt a sztereotípiá miatt, hogy szülői vagy más férfifelügyelet nélkül nőnek fel. Ha egyszer egy szegényt méltatlannak

bélyegeznek, a hivatalnokok – akiknek szolgáltatást kellene nyújtaniuk – jogosnak érzik, hogy ne legyenek olyan segítőkészek, mint korábban, jöllehet tudják, hogy ha a szegényeket megfosztják a rendkívüli lakbérsegélytől vagy egy élelmiszer-csomagtól, az elegendő lehet ahhoz, hogy az érintettek közelebb kerüljenek a hajléktalansághoz vagy az utcai bűnözéshez.

Az utóbbi időben megmutatkozó érdeklődés az osztályok iránt, illetve az ezen a területen szükséges pozitív lépéseket sürgető felhívások – még olyan konzervatívok részéről is, mint Dinesh D’Souza – azt mutatják, hogy talán megérett az idő az osztálymegkülönböztetés és az előítéletek széles körű elterjedésének beismertetésére, és arra, hogy elkezdjünk küzdeni ellenük. A konfrontációnak nemcsak a mindennapi életben kell megtörténnie, hanem az ország legfontosabb intézményeiben, a politikában és a bíróságokon. Az Alkotmányt, amelyet ma úgy értelmezünk, hogy tiltja a faji megkülönböztetést, talán lehetne úgy is értelmezni, hogy tiltja az osztálymegkülönböztetést is.

9. *Ha a szegényeket vádolják, az sem a szegénységet, sem a szegénységgel kapcsolatos viselkedési problémákat nem csökkenti.* Az, ha a szegényeket méltatlannak bélyegzik, nem hat az utcai bűnözés okaira, nem javítja a szegény gyerekek iskoláit, nem csökkenti a felnőttek munkanélküliségét. Az ilyen címkék csak a szegények iránti indulatok kifejeződései. Ha az áldozatot lehet vádolni, az ugyan mit sem old meg, de átmenetileg jobb érzést biztosít a vádlóknak. Ez a címkézés olyan politikai ideológiák és érdekek igazolására szolgál, amelyek nem a problémák megoldását célozzák, inkább bűnbakkezesők, s ezzel annak valószínűségét növelik, hogy semmi sem történik a szegénység vagy a bűnözés ügyében.

10. *Javítani kell a szegénységre vonatkozó információgyűjtést és kutatást.* A legtöbb szegénységgel kapcsolatos hír a bűnözésről szól, és nem a szegénységről. Hány riportert kérdezi meg egyszer is, hogy a gazdasági nehézségek nem részei-e a bűnügyi történetnek? A kormány havi munkanélküli statisztikáit közzéteszik ugyan, de azt nem közlik, hogy hány, a szegények számára elérhető munkahely hiányzik. Ugyancsak évente visszatérő úgy a szegénységi szint alatt élők aránya, de a szegények tényleges jövedelmét – amely gyakran kevesebb mint fele a szegénységi szintnek, vagyis kb. 6000 dollár – meg sem említik.

A kormányzati statisztikák és az újságírás csúsztatásai bekerülnek a tudományos munkákba is. Milliókat költöttek arra, hogy megtalálják és felmérjék az alsó osztályt, de kevés etnográfiai kutatás foglalkozott annak felderítésével, miért kell a szegényeknek úgy élniük, ahogy élnek. A hajléktalanság kutatói a lelki betegséget a hajléktalanság okának tekintik, s nem vizsgálják mint lehetséges következményt!

Számtalan más tanulmány is foglalkozik a hajléktalansággal, de alig vizsgálják a munkaerőpiacot és a munkaadókat, az építőipart és a háztulajdonosokat, valamint más tényezőket, amelyek a hajléktalanság legfőbb okai.

A munkásosztályhoz tartozó amerikaiak azok – akiket az újságírók mostanában középosztálynak neveznek –, akik a legnagyobb veszélyben érzik magukat a szegények miatt. Valószínűleg ők élnek a legközelebb a szegényekhez. Ők szenvednek a legtöbbet – a szegényeket magukat kivéve – az utcai bűnözéstől, valamint attól, hogy a szegények elfoglalhatják szomszéd-

ságukat és munkahelyeiket. És valóban, ahogy egyre ritkább az olcsó lakás és a kevés képzettséget igénylő biztos állás, azok, akik jövedelmüket és gazdasági biztonságukat illetően éppen hogy a szegények fölött állnak, félnek, hogy státuszuk drasztikusan csökkenni fog. Az, hogy a szegényeket méltatlanoknak bélyegzik, segít a státusz-különbség fenntartásában, sőt, növelésében.

Nem csoda hát, ha a jelenlegi gazdasági válság időszakában az újságírók által középosztálynak nevezettek problémái és munkanélkülisége jelentik a „nagy sztorit”, a szegények pedig jórészt mint alsó osztály jelennek meg, s a kampányok jelöltjei figyelmen kívül hagyják a szegénységet. Az adott politikai légkörben ez talán még elkerülhetetlen is. Ha a választások győztese a döntő szavazatokat ettől a középosztálytól kapja, a jelöltnek olyan gazdasági programokat kell kezdeményeznie, amelyek a *középosztálybeli* munkanélkülieknek nyújtanak újra munkát, és a középosztálybeliek egészségügyi ellátási, lakás- és egyéb problémáit oldják meg.

A győztesnek azonban kellően bölcsnek kell lennie, hogy programjában helyet adjon a szegényeknek is. A szegénység, a faji polarizáció, a bűnözés és a velük kapcsolatos problémák nem növekedhetnek tovább anélkül, hogy ne rontanák a morált, az élet minőségét és a gazdasági versenyképességet. Máskülönben Amerika még a gazdagok számára sem lesz normális, biztonságos vagy kellemes hely.

Fordította Kiss Róbert

Fizessen elő az Esélyre!

Az Esély társadalom- és szociálpolitikai folyóirat.
Megjelenik évente hatszor.

Ára: 80 Ft.

Kapható minden nagyobb könyvesboltban
és a szerkesztőségben.

Megrendelhető:

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/B

Tel.: 266-9833/298